

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยและทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่เรียนร่วมในโรงเรียนสันมหาพนวิทยา ดังนี้

1. ความเป็นมาและความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ
2. การจัดการศึกษาพิเศษ
3. การจำแนกประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
4. ความเชื่อพื้นฐานของการจัดการศึกษาพิเศษ
5. การจัดเรียนร่วมและรูปแบบการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา
6. ความบกพร่องทางการเรียนรู้
7. สาเหตุและกระบวนการเรียนรู้ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
8. การประเมินเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
9. หลักการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
10. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านภาษา
11. การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านและการเขียน
12. การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)
13. ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
14. บทบาทของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแก่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
15. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาและความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาพิเศษ คือ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งหมายถึงเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาและต้องการความช่วยเหลือแตกต่างไปจากเด็กปกติ เนื่องจากสาเหตุความบกพร่องของร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และรวมถึงเด็กที่มีสติปัญญาสูงกว่าปกติ คือ เด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติได้

เด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นเด็กที่มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับเด็กปกติ ดังนั้นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงต้องจัดให้เหมาะสมกับความ ต้องการและความสามารถของเด็กเหล่านี้

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ ก็เพื่อเน้นการประกันโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้พัฒนาเต็มศักยภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาหรือร่างกายพิการไม่สามารถพึ่งตนเองเป็นบุคคลด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ช่วยเหลือตนเองและสังคม ไม่เป็นภาระของคนอื่น การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนกลุ่มนี้มีประวัติ ความเป็นมาที่ยาวนาน โดยเริ่มจากประเทศที่เจริญแล้ว ดังประวัติความเป็นมาของงานการศึกษา พิเศษพอสังเขป ดังนี้

ในระยะเริ่มแรกสมัยก่อนคริสต์ศักราช คนพิการมักถูกกีดกัน ละเลย ทอดทิ้ง ไม่ได้รับ การดูแลช่วยเหลือ จนกระทั่งในยุคต่อมาเป็นช่วงที่ศาสนาคริสต์มีอิทธิพล คนพิการจึงได้รับการ ปกป้องและความสงสาร จนถึงกลางศตวรรษที่ 16 มีการยอมรับคนพิการโดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่ง ของสังคมมีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับคนหูหนวกและคนตาบอดขึ้นในประเทศฝรั่งเศสและในที่สุด ได้มีการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นๆ อีกทั้งมีการแพร่หลายไป ยังประเทศอื่น ๆ และได้พัฒนาตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย มีประวัติความเป็นมาที่ไม่แตกต่างจากอารยประเทศเท่าไรนัก เพราะ อดีตคนพิการในประเทศไทยก็มีสภาพเช่นเดียวกับคนพิการของประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก คือ ถูกจำกัด สิทธิทางการศึกษา แต่ต่อมารัฐบาลได้ให้ความสนใจต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการ พิเศษเช่นเดียวกับประเทศที่เจริญแล้ว โดยมอบหมายภาระการจัดการศึกษานี้ให้แก่กระทรวง- ศึกษาธิการ เพื่อทดลองสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท

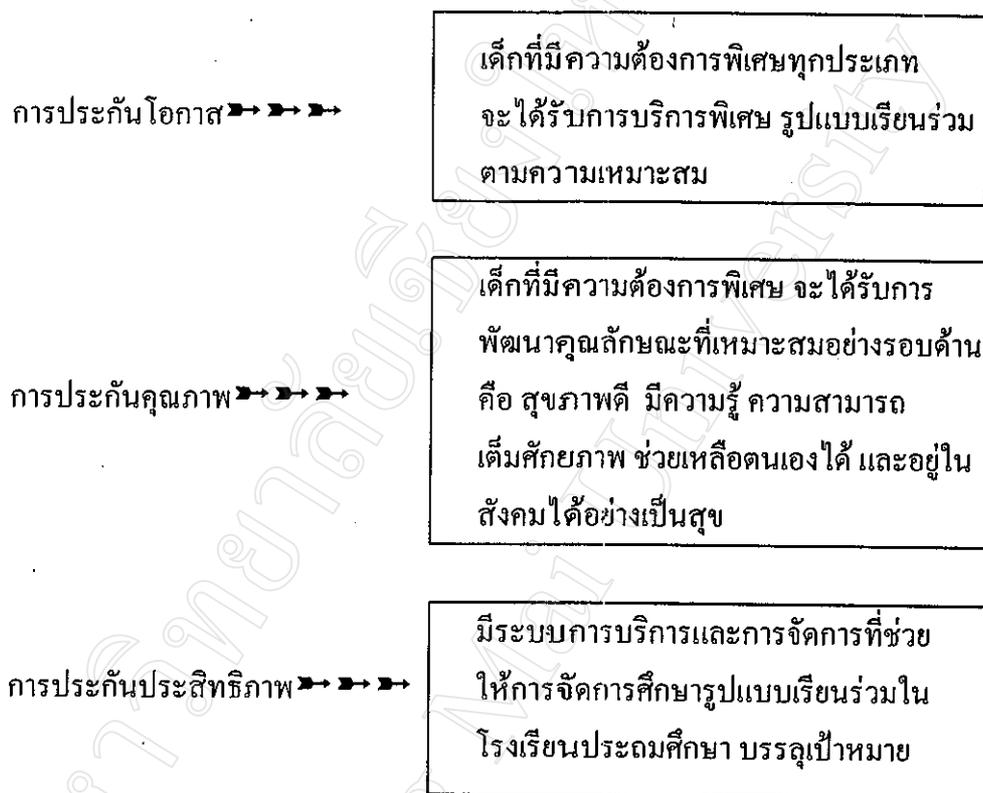
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวง ศึกษาธิการ, 2544 ก, หน้า 10)

การจัดการศึกษาพิเศษ

จากสาระสำคัญด้านการศึกษาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันรัฐได้นำมากำหนด เป็นนโยบายและเพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจึงได้บรรจุสาระสำคัญดังกล่าวไว้ในแผนพัฒนา- เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 วรรค 2

จะเห็นได้ว่า จากนโยบายของรัฐดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา- แห่งชาติจึงได้สนองนโยบายด้วยการกำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน

และมีคุณภาพ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2541 ก, หน้า 13-14)

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงมีหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

1. จัดในโรงเรียนเฉพาะหรือโรงเรียนพิเศษ ซึ่งมีหลายลักษณะ ดังนี้
  - 1.1 แบบเต็มเวลา
  - 1.2 แบบห้องเรียนพิเศษ
  - 1.3 แบบโรงเรียนประจำ
  - 1.4 แบบไป – กลับ
2. จัดแบบเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ ซึ่งมีหลายลักษณะเช่นกัน ดังนี้
  - 2.1 เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ
  - 2.2 เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและมีครูพิเศษคอยให้คำแนะนำปรึกษา

- 2.3 เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ และรับบริการจากครูเวียนสอน
- 2.4 เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ
- 2.5 ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา
- 2.6 ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ

การจำแนกประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การจำแนกประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อจัดกลุ่มเด็กที่มีลักษณะความต้องการ การบริการทางการศึกษาเป็นพิเศษเหมือนกันไว้ด้วยกัน และเป็นการจัดกลุ่มเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ โดยคำนึงถึงความต้องการของการเรียนรู้และการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเป็นหลักสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 11-18) ได้จำแนกประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น คือ เด็กตาบอดสนิททั้งสองข้าง และเด็กที่มองเห็น เลือนลาง
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คือ เด็กที่สูญเสียการได้ยิน ไม่สามารถรับฟังเสียง ได้เหมือนเด็กปกติ ได้แก่ เด็กหูตึง และเด็กหูหนวก
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา คือ เด็กที่มีความสามารถทางสติปัญญาดำกว่า เกณฑ์เฉลี่ย หรือมีความจำกัดของทักษะการปรับตัว หรือมีอาการแสดงทั้งสองอย่างร่วมกันก่อน อายุ 18 ปี
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว คือ เด็กที่มีลำตัว แขนหรือขา ผิดปกติ รวมทั้งเด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรังที่ต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลใน โรงพยาบาลเป็นเวลานาน ติดต่อกัน
5. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ คือ เด็กที่มีความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทาง จิตวิทยาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือมากกว่า ความผิดปกติดังกล่าวจะเกี่ยวเนื่องกับความเข้าใจหรือ การใช้ภาษา การพูดหรือการเขียน ซึ่งอาจส่งผลถึงความสามารถที่บกพร่องไปเกี่ยวกับการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียนสะกดคำ ตลอดจนการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ ดังนั้นจึง หมายความว่ารวมถึงสภาวะความพิการด้านการรับรู้ ความบาดเจ็บของสมอง การมีปัญหาด้านการอ่าน และด้านภาษา แต่ไม่รวมถึงเด็กที่มีปัญหาอันเนื่องมาจากความพิการด้านสายตา การได้ยิน หรือร่างกาย ผิดการ ตลอดจนภาวะปัญญาอ่อน มีปัญหาทางอารมณ์หรือเด็กด้อยโอกาส
6. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม คือ เด็กที่แสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากเด็กทั่วไปและ พฤติกรรมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนเป็นผลมา

จากความขัดแย้งระหว่างเด็กกับสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและ/หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตัวเอง

7. เด็กออทิสติก (Autistic Child) หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติทางด้านพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับสังคม อารมณ์ และการสื่อสารอย่างรุนแรง อาจมีหรือไม่มีปัญญาอ่อนร่วมด้วย เด็กประเภทนี้ยังไม่มีชื่อเรียกภาษาไทย ยังคงเรียกตามคำเดิมในภาษาอังกฤษว่า ออทิสซึม (Autism)

8. เด็กสมาธิสั้น (Attention Deficit and Hyperactivity Disorders-ADHD) หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติด้านความสนใจและพฤติกรรมอยู่ไม่สุข มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับอายุหรือระดับพัฒนาการในเรื่องของการขาดสมาธิ ความหุนหันพลันแล่น ขยับตัวเองไม่ค่อยได้ อาจมีอาการชุกชุกผิดปกติหรือมีลักษณะเซื่องช้า สงบเงียบได้ ไม่สามารถให้ความสนใจต่อการเรียนได้อย่างจริงจังและนานเพียงพอ โดยจะปรากฏอาการให้เห็นก่อนอายุ 7 ปี

9. เด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน (Multiple Handicapped Children) หมายถึง เด็กที่มีสภาพความบกพร่องทางอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายมากกว่า 1 อย่าง ในบุคคลเดียวกัน เช่น เด็กปัญญาอ่อนที่สูญเสียการได้ยิน เด็กปัญญาอ่อนที่ตาบอด เด็กที่ทั้งหูหนวก และตาบอด เป็นต้น

10. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง เด็กที่แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นในด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน ในด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำ การสร้างทัศนศิลป์ และศิลปะ การแสดงความสามารถด้านดนตรี ความสามารถทางกีฬาและความสามารถทางวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขา อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอื่นที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมและประสบการณ์เดียวกัน

ความเชื่อพื้นฐานของการจัดการศึกษาพิเศษ

ในการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกตินั้น นักการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่เชื่อว่า การให้เด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ จะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถดำรงชีวิตร่วมกันได้ในสังคมอย่างมีความสุข เมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบเรียนร่วมให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษา โดยการเข้าเรียนในโรงเรียนปกติที่อยู่ใกล้บ้าน

ดังนั้นควรให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติเท่าที่สามารถทำได้ โดยมีความเชื่อพื้นฐานในการจัดการเรียนร่วม ดังนี้ (ผดุง อารยะวิญญู, 2533, หน้า 7)

1. ในสังคมมนุษย์มีทั้งคนปกติและผู้ที่มีความบกพร่องต่าง ๆ เมื่อสังคมไม่สามารถแยกคนที่มีความบกพร่องออกจากสังคมปกติได้ ดังนั้นจึงไม่ควรแยกการศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ควรให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ
2. เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความต้องการและความสามารถซึ่งต่างจากเด็กปกติ ดังนั้นควรจัดรูปแบบและวิธีการศึกษาให้แตกต่างไปจากเด็กปกติ เพื่อให้เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้อย่างเต็มที่
3. เด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็เด็กปกติหรือเด็กพิเศษ การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กแต่ละคนเด่นชัดขึ้น
4. เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานต่างกันทางการเลี้ยงดูจากครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สติปัญญาและทักษะ การศึกษาจะช่วยให้แต่ละคนได้เรียนรู้เพื่อการปรับตัวเข้าหากันและให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก
5. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม การจัดการศึกษาต้องจัดเพื่อพัฒนาทุกด้านให้สูงสุด ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

ซึ่งสอดคล้องกับ เบญจา ชลธารันนท์ (2543, หน้า 1) กล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษในปัจจุบันจะมีแนวทางการจัดชัดเจนขึ้นกล่าวคือ มุ่งจัดในลักษณะการศึกษาแบบเรียนร่วม (Inclusive Education) ซึ่งหมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนในระบบการศึกษาเดียว โดยไม่แยกว่า เด็กพิการต้องไปเรียนในสถานศึกษาเฉพาะ รวมทั้งเด็กนั้นต้องได้รับการสนับสนุนทุกด้าน ทั้งด้านการแพทย์ กึ่งแพทย์ วิชาการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นทางการศึกษา โรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการ เทคนิคการเรียนการสอน สถานที่ ฯลฯ รวมทั้งจัดให้มีบุคลากรสนับสนุน ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้เด็กทุกคนได้เรียนรวมในสถานศึกษาเดียวกัน

ปรัชญาความเชื่อดังกล่าวเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 3 ที่ได้กำหนดสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ได้บัญญัติสาระไว้ตอนหนึ่งคือ

“มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 วรรคสอง กำหนดให้ “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ “วรรคสาม” การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง” นั้นหมายถึง คนพิการทุกประเภทมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ โดยรัฐต้องจัดการศึกษาให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมทั้งจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้ (คณะอนุกรรมการคัดเลือกและจำแนกคนพิการเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ , 2543, หน้า 2-3)

นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้กล่าวถึงการพัฒนากลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะแผนพัฒนาการศึกษาพิเศษ (ด้านคนพิการ) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2538 อนุมัติให้เร่งขยายการจัดการศึกษาพิเศษในทุกระดับ ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ให้กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการกำหนดระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาและนำสาระสำคัญดังกล่าวมากำหนดเป็นนโยบายและเพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

พัฒนาเด็กให้มีศักยภาพ ครอบคลุมทุกด้านทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และให้ได้รับความเสมอภาคทางโอกาสแก่เด็กทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มที่อยู่ในภาวะยากลำบาก กลุ่มปกติทั่วไป กลุ่มปัญญาเลิศ และกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เพื่อเตรียมเขาเหล่านี้ให้พร้อมที่จะเป็นบุคคลที่มีคุณค่า อยู่ในสังคมอนาคตได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2541 ก, หน้า 13)

จากปรัชญาความเชื่อดังกล่าวเชื่อว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นทรัพยากรบุคคลของสังคม หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้อง ย่อมมีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพที่จะประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รวมทั้งการช่วยสร้างสรรค์สังคมได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป

การส่งเสริมพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เต็มศักยภาพ ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การค้นพบความพิการ การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การให้การศึกษา การพัฒนาทักษะสังคม การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ

การจัดการศึกษาเพื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถ เด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลโดยการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention Services) ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ ให้การศึกษาอบรม ให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี มีอาชีพ มีงานทำ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม ช่วยเหลือตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

การจัดการเรียนร่วมและรูปแบบการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดการเรียนร่วมเป็นการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสเรียนรู้ตามรูปแบบที่เหมาะสม ทำได้หลายลักษณะ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 21-25)

การเรียนร่วมเต็มเวลา (Mainstreaming) หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเรียนในชั้นเดียวกันกับเด็กปกติทุกอย่าง ตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียนและได้รับการเรียนการสอนและบริการนอกห้องเรียนเช่นเดียวกับเด็กปกติ

การเรียนร่วมบางเวลา (Integration) หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ แต่เด็กเหล่านี้อาจถูกจัดให้อยู่รวมกันเป็นชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ และในบางรายวิชาที่ไม่ใช่กลุ่มวิชาทักษะ เด็กมีโอกาสไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น วิชาพลศึกษา วิชาดนตรี เป็นต้น หรือเด็กอาจมีส่วนร่วม กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กีฬา งานแสดงต่าง ๆ โดยคาดหวังว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะมีโอกาสแสดงออก และมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กปกติ

การเรียนรวม (Inclusion) หมายถึง การที่โรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนโดยไม่มีแบ่งแยกว่าเด็กคนใดเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กทุกคนเรียนร่วมเต็มเวลาในห้องเรียน ตลอดจนรับบริการเสริมที่เหมาะสมและจำเป็น และการใช้ชีวิตร่วมกับคนปกติในครอบครัว ชุมชน และสังคม

การจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ
2. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา

3. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและรับบริการจากครูเวียนสอน
4. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ
5. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา
6. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ

การจัดการเรียนร่วมในแต่ละรูปแบบ มีดังนี้

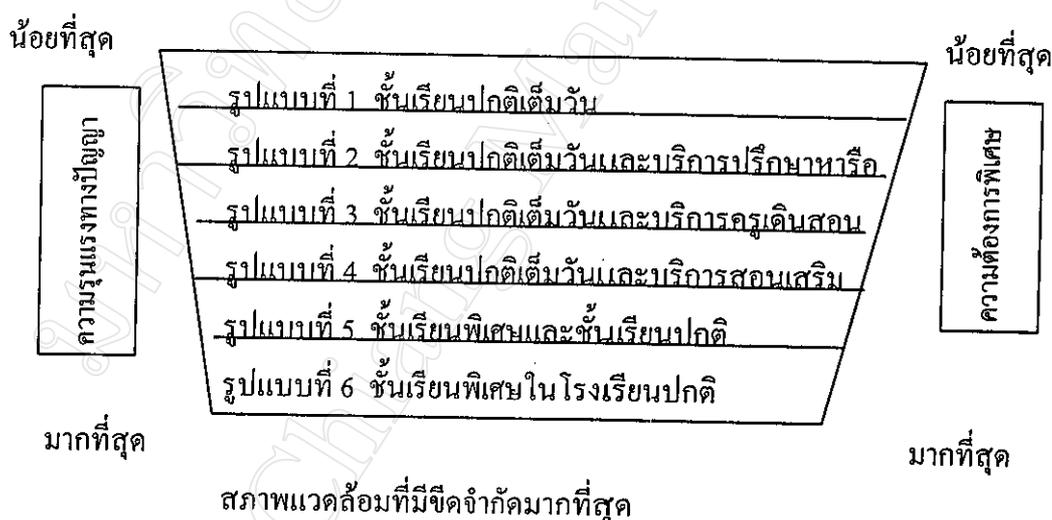
1. เรียนร่วมในชั้นปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนกับเด็กปกติเต็มเวลาและเรียนเหมือนกับเด็กปกติทุกประการ เด็กที่จะเข้าเรียนในลักษณะนี้ได้ ควรเป็นเด็กที่มีความบกพร่องน้อยและมีความพร้อมในการเรียน ตลอดจนวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม
2. เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา การเรียนร่วมวิธีนี้คล้ายคลึงกับวิธีแรก กล่าวคือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลา แต่มีครูการศึกษาพิเศษคอยช่วยเหลือครูประจำชั้นและครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษนี้อาจเรียกว่าครูที่ปรึกษา ครูประเภทนี้ไม่ทำการสอนโดยตรง แต่ให้คำแนะนำแก่ครูที่สอนเด็ก เช่น แนะนำชี้แจงให้ครูที่สอนชั้นเรียนร่วมเข้าใจความต้องการและความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีสอน ตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็ก จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็กและช่วยประเมินผลพัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น
3. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเวียนสอน เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติและรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติม จากครูการศึกษาพิเศษซึ่งจะเดินทางไปตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก เนื่องจากมีจำนวนเด็กในแต่ละโรงเรียนไม่มากนัก (อาจประมาณ 2-3 คน ต่อโรงเรียน) ครูจึงเดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปยังโรงเรียนหนึ่ง เมื่อครบสัปดาห์ก็วนกลับมาสอนเด็กกลุ่มเดิมในโรงเรียนเดิมอีก จึงเรียกครูประเภทนี้ว่าครูเดินสอนหรือครูเวียนสอน
4. เรียนร่วมในชั้นปกติ และรับบริการจากครูเสริมวิชาการ เป็นการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการวันละ 1-2 ชั่วโมง หรือมากกว่านี้ ขึ้นอยู่กับความต้องการพิเศษของเด็ก เด็กทุกคนที่เข้ามาเรียนในห้องนี้จะต้องมีตารางเรียนที่กำหนดไว้แน่นอน ครูเสริมวิชาการอาจมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ ขึ้นอยู่กับจำนวนเด็กและประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การสอนเด็กอาจกระทำเป็นรายบุคคล หรือสอนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ก็ได้ และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติ หรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา นอกจากสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้ว ครูเสริมวิชาการยังมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูปกติในการปฏิบัติต่อเด็กประเภทนี้ด้วย

5. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ในชั้นเดียวกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีครูประจำชั้นสอนแทบทุกวิชา ยกเว้นบางวิชาที่เด็กต้องไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น พลศึกษา ศิลปะ หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่น ๆ

6. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน และเป็นกลุ่มขนาดเล็ก เด็กเหล่านี้เรียนในชั้นพิเศษตลอดเวลา มีครูประจำชั้นสอนทุกวิชา การเรียนร่วมในลักษณะนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องค่อนข้างมาก

การจัดการเรียนร่วมในลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับสภาพความบกพร่องและความพร้อมของเด็ก เด็กที่มีความบกพร่องน้อยและมีความพร้อมสูง อาจจัดให้เรียนร่วมเต็มเวลาเด็กที่มีความบกพร่องมากขึ้น และมีความพร้อมน้อยอาจจัดให้เรียนในชั้นเรียนพิเศษลดหลั่นกันลงไป โดยสรุปเป็นแผนภูมิดังนี้

สภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด

แผนภูมิ 1 รูปแบบการจัดการเรียนร่วม

(คณะกรรมการการคัดเลือกและจำแนกคนพิการเพื่อการศึกษา 2543, หน้า 19)

ปัจจุบัน โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดการเรียนร่วมเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. จัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนร่วมชั้นเรียนปกติเต็มเวลา
2. จัดเป็นชั้นเรียนพิเศษเฉพาะและเข้ารับการเรียนร่วมกับเด็กปกติบางวิชา
3. จัดเป็นชั้นเรียนเฉพาะแต่ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีกิจกรรมทางสังคม

ร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน

ความบกพร่องทางการเรียนรู้

ความบกพร่องด้านการเรียนรู้ (Learning Disabilities, LD) เป็นความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่แสดงออกมาในรูปของปัญหาการอ่าน การเขียน การสะกดคำ การคำนวณและเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์ เกิดจากการทำงานที่ผิดปกติของสมอง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น โดยพิจารณาจากผลการเรียนเปรียบเทียบกับระดับเขาว์ปัญญา (เบญจพร ปัญญา, 2542, หน้า 4-17)

ประเภทของ LD

LD แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. ความบกพร่องด้านการเขียนและการสะกดคำ
2. ความบกพร่องด้านการอ่าน
3. ความบกพร่องด้านการคำนวณและเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์
4. ความบกพร่องหลาย ๆ ด้านร่วมกัน

ลักษณะที่แสดงออกของเด็ก LD แต่ละประเภท

เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้จะแสดงออก ดังนี้

ความบกพร่องด้านการเขียนและสะกดคำ

1. การเขียนพยัญชนะ เด็กจะลากเส้นวน ๆ ไม่รู้ว่าจะมีวนหัวเข้าในหรือออกนอกขีดวน ๆ ซ้ำ ๆ
2. เรียงลำดับอักษรผิด เช่น สถิติ เป็น ตติถิ
3. เขียนพยัญชนะหรือตัวเลขสลับกัน เช่น ม-น, ก-ค, บ-d, p-q, 6-9
4. เขียนพยัญชนะกลับกัน คล้ายมองจากกระจกเงา เช่น วันอังคาร
5. เขียนคำตามตัวสะกด เช่น บริการ (บริการ)

6. สะกดคำผิด โดยเฉพาะคำพ้องเสียง คำสะกดแม่เดียวกัน ตัวการ์นต์ เช่น อันตลาย (อันตราย) บคบาด (บทบาท) ต่วยทาน (ตรวจทาน) แพด (แพทย์) เป็นต้น
7. เขียนหนังสือ ลอกใจท์จากระดานซ้ำ เพราะกลัวสะกดผิด
8. เขียนไม่ตรงบรรทัด เขียนต่ำหรือเหนือเส้น ขนาดตัวอักษรเท่ากัน ๆ ไม่เว้นขอบ ไม่เว้นช่องไฟ
9. จับดินสอหรือจับปากกาแน่นมาก
10. ลบบ่อย ๆ เขียนทับคำเดิมหลายครั้ง เขียนหนังสือตัวโต

ความบกพร่องด้านการอ่าน

1. อ่านช้า มีความยากลำบากในการอ่าน เช่น อ่านคำต่อคำ จะต้องสะกดคำจึงจะอ่านได้
2. อ่านออกเสียงไม่ชัดเจน
3. ไม่ระมัดระวังในการอ่าน จะเดาคำจากอักษรตัวแรก เช่น บาท เป็น บทที่, เมื่อนั้นเป็น บัดนั้น, farm เป็น front
4. อ่านข้าม อ่านเพิ่มคำ อ่านผิดประโยคหรือผิดตำแหน่ง
5. อ่านโดยไม่เน้นคำ หรือเน้นข้อความบางตอน
6. จำคำศัพท์ได้จำกัด พยายามอธิบายความหมายของคำที่อ่านไม่ได้
7. ผันเสียงวรรณยุกต์ไม่ได้
8. เล่าเรื่องที่อ่านไม่ได้
9. จับใจความสำคัญหรือเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่านไม่ได้
10. ไม่รู้จักเดาคำจากคำหรือประโยคที่อยู่หน้าหรือหลังคำ หรือย่อหน้านั้น ๆ

ความบกพร่องด้านการคำนวณและเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์

1. ไม่เข้าใจค่าของตัวเลข (Concept of Number) ได้แก่ หลักหน่วย สิบ ร้อย พัน หมื่น ...
2. นับเลขไปข้างหน้าหรือนับเลขย้อนหลังไม่ได้
3. คำนวณ การบวก ลบ คูณ และหารด้วยการนับนิ้ว
4. จำสูตรคูณไม่ได้
5. เขียนเลขกลับกัน เช่น 13 เป็น 31 , 3 เป็น 8
6. เลขลบ อาจทำผิดโดยเอาตัวเลขจำนวนน้อยลบออกจากจำนวนมาก เช่น $25-7=22$ เด็กจะเอา 5 ลบออกจาก 7 แทน เพราะคิดว่า 5 เป็นเลขจำนวนน้อย แทนที่จะคิดว่า 5 เป็นตัวแทนของ 15
7. ยุ่งยากกับการตีโจทย์ปัญหา หรือการอ่านตัวเลขหลายตัว
8. บางคนอาจใช้วิธีท่องจำและเขียนคำตอบได้ แต่เมื่อให้แก้โจทย์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน กลับทำไม่ได้ เช่น ไม่สามารถแยก/ทอนสตางค์ ได้

9. ไม่สามารถทำตามขั้นตอนการคูณ/หารได้ โดยเฉพาะตัวเลขหลายหลัก
10. การคำนวณเลขทำจากซ้ายไปขวา แทนที่จะทำจากทางขวาไปซ้าย
11. ไม่เข้าใจเรื่องเวลา สอนเรื่องเวลาได้ยาก

ปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ที่อาจพบร่วมด้วย

เด็กที่มีปัญหาการอ่าน การเขียน การสะกดคำและการคำนวณ มักรู้สึกหงุดหงิดและรู้สึกด้อยที่ตนเองทำไม่ได้ทัดเทียมเพื่อน ๆ ดังนั้น เด็กอาจแสดงพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1. หลีกเลี่ยงการอ่านการเขียน
2. ทำสมมุติการบ้านหายบ่อย ๆ
3. บางคนอาจต่อต้านแบบคือเงียบ ไม่ทำตามที่ครูสั่งหรือปฏิเสธโดยตรง ทำให้ดูเป็นเด็กเกียจคร้าน
4. ไม่มีสมาธิในการเรียน ทำงานช้า ทำงานไม่เสร็จในชั้นเรียน
5. ทำงานสะเพร่า
6. ความจำไม่ดี เรียนได้หน้าลืมหลัง
7. ออดอ้อนแบบเด็ก ๆ โดยเฉพาะกรณีที่มีน้องเล็ก
8. กลัวครู กลัวเพื่อนล้อว่า “อ่านหนังสือช้า”
9. กล่าวโทษว่า ครูสอนไม่ดี เพื่อนแกล้ง
10. รู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้
11. รู้สึกว่าตนเอง “ไม่เก่ง” “รู้สึกด้อย” และไม่มั่นใจในตนเอง มักตอบ
12. คำถามว่า “ทำไม่ได้” “ไม่รู้” “ไม่ทราบ”
13. ทำตัวเป็นตัวตลกในห้องเรียนเพื่อกลบเกลื่อน
14. อารมณ์ขึ้น ๆ ลง ๆ หงุดหงิดง่าย ไม่อดทน
15. ก้าวร้าวกับเพื่อน พี่น้อง ครู หรือพ่อแม่ (ที่จู้จี้จ้ำไช)
16. ไม่ลึกซึ้งในความหมายของคำและความรู้สึกที่ผู้เขียนสื่อต่อผู้อ่าน
17. ไม่รู้สึกขำในคำพูดตลก “โง่ก”

สาเหตุและกระบวนการเรียนรู้ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

เด็ก LD น่าจะมีสาเหตุจากสมองทำงานผิดปกติ โดยมีรายงานการวิจัยสนับสนุน ดังนี้

1. พยาธิสภาพของสมอง การศึกษาเด็กที่มีบาดแผลทางสมอง เช่น คลอดก่อนกำหนด ตัวเหลืองหลังคลอด ฯลฯ แต่มีสติปัญญาปกติ พบว่า มีปัญหาการอ่านร่วมด้วย

2. ความผิดปกติของสมองซีกซ้าย โดยปกติสมองซีกซ้ายจะควบคุมการแสดงออกทางด้านภาษา และสมองซีกซ้ายจะมีขนาดโตกว่าซีกขวา แต่เด็ก LD สมองซีกซ้ายและซีกขวามีขนาดเท่ากันและมีความผิดปกติอื่น ๆ ที่สมองซีกซ้ายด้วย

3. ความผิดปกติของคลื่นสมอง เด็ก LD จะมีคลื่นอัลฟาที่สมองซีกซ้ายมากกว่าเด็กปกติ

4. กรรมพันธุ์ เด็กที่มีปัญหาการอ่าน บางรายมีความผิดปกติของโครโมโซมคู่ที่ 15 และสมาชิกของครอบครัวเคยเป็น LD โดยที่พ่อแม่มักเล่าว่าเมื่อตอนเด็ก ๆ ตนเคยมีลักษณะคล้าย ๆ กัน

5. พัฒนาการล่าช้า เดิมเชื่อว่าเด็ก LD มีผลจากพัฒนาการล่าช้า แต่ปัจจุบันไม่เชื่อเช่นนั้น เพราะเมื่อโตขึ้นเด็กไม่ได้หายจากโรคนี้

กระบวนการเรียนรู้ของเด็ก LD

กระบวนการเรียนรู้ของเด็ก L.D. ทางจิตวิทยาการศึกษาได้ใช้รูปแบบไซเบอร์เนติก (Cybernetics model) อธิบายกระบวนการเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลจากประสาทสัมผัสจะเข้าสู่สมองเพื่อบันทึก (Input process)
2. ข้อมูลจะถูกแปลความหมายและจัดเก็บ (Integration)
3. ข้อมูลจะถูกบันทึกและสามารถดึงมาใช้ได้ (Memory process)
4. ข้อมูลจะถูกนำมาใช้ในรูปแบบของภาษาและการเคลื่อนไหว (Output process)

เมื่อเวลาอ่านหนังสือ ดูรูปภาพ ฟังเสียง หรือสัมผัสอักษรเบรลล์ ข้อมูลที่ได้รับจะถูกส่งไปยังสมอง จากนั้นข้อมูลจะถูกแปลความหมายและจัดเก็บในหน่วยความจำ และสามารถดึงข้อมูลมาใช้ได้ในยามที่ต้องการ โดยอาจออกมาในรูปการคิด การพูด การอ่าน การเขียน และการเคลื่อนไหวคล้ายสมองกลในคอมพิวเตอร์

โดยปกติเมื่อมองรูปภาพหรืออ่านหนังสือ คนเราจะแยกภาพหรือตัวอักษรออกจากพื้น รั้ว ตำแหน่งทิศทางของภาพและสามารถกะความลึกของภาพ 3 มิติได้ เช่นเดียวกับการฟังที่เราจะต้องแยกแยะเสียงที่ต้องการฟังออกจากเสียงรบกวน หรือเสียงธรรมชาติอื่น ๆ จากนั้นภาพและเสียงจะถูกบันทึกในสมอง ผ่านกระบวนการแปลงสัญญาณ (Coding) และดึงข้อมูลจากหน่วยความจำมาใช้ในการเขียน การอ่าน ผ่านกระบวนการแปลข้อมูลกลับ (Decoding) ในที่สุด

เด็กที่มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้อาจมีปัญหาที่ใดที่หนึ่งใน 4 ขั้นตอนที่กำลังกล่าวมาข้างต้น ได้แก่

1. ความบกพร่องในการจัดวางตำแหน่งและรูปร่างของสิ่งที่เห็น เช่น ม เป็น น เป็น 3 เป็น 8 สถิติ เป็น สติติ เป็นต้น
2. ความบกพร่องในการโฟกัสภาพ ทำให้อ่านข้ามคำ ข้ามประโยค อ่านซ้ำประโยค

3. ความบกพร่องในการกระระยะ ทำให้ห่อ่มช้ำม เดินชนโน่น ชนนี้ได้ง่าย หรือมีความยากลำบากในการเล่นกีฬา เด็กไม่สามารถเตะลูกบอล ตีลูกเทนนิส หรือโยนลูกบาสได้อย่างถูกต้อง

4. ความบกพร่องในการแยกเสียง เด็กจะเขียนคำพ้องเสียงหรือคำอื่น ๆ ที่เสียงคล้ายกันลำบาก เช่น อากา-อาจารย์

5. ความบกพร่องในการเรียงลำดับเหตุการณ์ เด็กไม่สามารถเล่าเรื่องที่ตนเองพบเห็นได้อย่างถูกต้องตามลำดับเหตุการณ์ และเมื่อถามว่า พรุ่งนี้เป็นวันอะไร เด็กจะต้องพูดไล่เรียงตั้งแต่วันอาทิตย์ วันจันทร์ ไปเรื่อย ๆ

6. ความบกพร่องเรื่องความจำ จะเห็นว่า เด็ก LD สอนวันนี้ วันพรุ่งนี้ลืม จำคำศัพท์ได้จำกัด หรือเวลาสั่งให้ไปซื้อของ 3 อย่าง ซื้อมากลับมาได้อย่างเดียว ดังนั้นต้องให้เด็กทวนซ้ำ 2-3 ครั้ง

7. ความบกพร่องด้านภาษา เด็กบางคนพูดซ้ำ พูดไม่ชัด มีภาษาพูด จำกัด

8. ความบกพร่องด้านการใช้มือ เช่น หยิบจับ ดิคกระดุม ผูกเชือกกรองเท้าได้ลำบาก เป็นต้น

9. ความบกพร่องในการแปลงสัญญาณ (decoding) เมื่อให้อ่าน-เขียน เด็กจะทำได้ค่อนข้างช้าหรือทำได้ด้วยความยากลำบาก แต่เมื่อถาม-ตอบปากเปล่า เด็ก LD จะตอบได้ค่อนข้างดี

การประเมินเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

การประเมินเด็กที่มีปัญหาการเรียน เราจะประเมินด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การซักประวัติ
2. การตรวจร่างกาย
3. การตรวจพิเศษ
4. การตรวจทางจิตวิทยา

การซักประวัติ

ประวัติที่มีความสำคัญในการประเมินว่า เด็กมีความบกพร่องในการเรียนรู้ ได้แก่

1. ผลการเรียนที่ผ่านมา โดยเฉพาะวิชา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สปช.)

2. พัฒนาการด้านต่าง ๆ เด็ก LD จำนวนหนึ่งที่มีประวัติพูดซ้ำ

3. การเจ็บป่วย เช่น หูอักเสบ หูน้ำหนวก เป็นต้น

4. การเขียนพยัญชนะ คำศัพท์

- เขียนสลับคำ ค/ต ถ/ภ ม/น ณ/ณ b/d p/g หรือ q
- เขียนซ้ำ

- เขียนคำศัพท์ผิด โดยเฉพาะเมื่อให้เขียนตามคำบอก
  - เขียนตัวพยัญชนะกลับกัน เหมือนดูจากกระจกเงา
5. ถนัดมือซ้าย หรือถนัดทั้งสองมือ
  6. แยกซ้าย-ขวา ได้ลำบาก เด็กบางคนไม่สามารถยกมือตามที่ครูสั่งเกตได้ หรือใส่รองเท้าผิดข้างจนโต สอนว่ายนน้ำได้ลำบากเพราะตีขา หรือยกแขนกวักน้ำไม่ได้ตามที่ครูสั่ง
  7. จดจำในสิ่งที่เพิ่งพบเห็น ได้ลำบาก สอนได้หน้าลืมหลัง ทำได้วันนี้นั้นพรุ่งนี้ลืม
  8. ทำทางงุ่มงาม ประสบอุบัติเหตุเล็กๆ น้อยๆ บ่อยๆ
  9. ไม่มีสมาธิในการเรียน
  10. มีประวัติเช่นเดียวกับบุคคลในครอบครัว

การตรวจร่างกาย

แพทย์อาจตรวจสายตาในกรณีที่เด็กมองกระดานไม่ชัด และตรวจการได้ยินเมื่อเด็กมีปัญหาการได้ยิน มีหูอักเสบหรือเป็นหูน้ำหนวกบ่อยๆ

การตรวจพิเศษ

โดยปกติแพทย์จะไม่ส่งตรวจคลื่นสมอง แต่จะส่งตรวจกรณีที่เด็กเหม่อลอย ไม่รู้สติเป็นช่วงสั้นๆ และสงสัยว่าอาจเป็นโรคลมชักชนิดใดชนิดหนึ่ง

การตรวจพิเศษทางจิตวิทยา

นักจิตวิทยาจะทดสอบทางจิตวิทยาด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การตรวจเชาวน์ปัญญา เด็กLD มักมีระดับเชาวน์ปัญญาปกติ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีบางกรณีที่เชาวน์ปัญญาค่ำกว่าปกติ
  2. การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา จะประเมินเกี่ยวกับการอ่าน การเขียน การสะกด การคำนวณ ความสามารถทางภาษา และความรู้ทั่วไปและความเข้าใจ
- ในบางกรณีอาจจำเป็นต้องประเมินทักษะที่ประมวลได้จากการเห็นหรือการได้ยิน ตัวอย่างเช่น วาดภาพจากตัวอย่างและความทรงจำ การจดจำคำและส่วนประกอบของคำ เป็นต้น

หลักการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีหลายประเภทซึ่งเกิดจากปัญหาทางด้านจิตวิทยา หรือเกิดจากความผิดปกติของสมองบางส่วน ดังนั้นการสอนเด็กเหล่านี้จึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลายโดยพิจารณาจากปัญหาของเด็กแต่ละคน การสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีหลักการสอนดังนี้

1. ไม่สอนเด็กโดยการบรรยายเพียงอย่างเดียว ควรให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสหลาย ๆ ด้าน
2. ใช้คำสั่งที่สั้น ชัดเจน เข้าใจง่าย และในหนึ่งคำสั่งไม่ควรให้ทำกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรม
  - ระดับประถมศึกษาไม่ควรเกิน 3 กิจกรรม ในหนึ่งคำสั่ง
  - ระดับมัธยมศึกษาไม่ควรเกิน 5 กิจกรรม ในหนึ่งคำสั่ง
3. ใช้คำสั่งที่ซ้ำ ๆ กัน แต่ควรเปลี่ยนคำหรือจำนวนทุกครั้ง แต่มีความหมายเหมือนกัน แล้วให้เด็กทบทวนคำสั่งของครูก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบว่าเด็กมีความเข้าใจ ตรงตามที่ครูสั่งหรือไม่
4. การบ้านที่เด็กนำมาส่งครูไม่จำเป็นต้องเขียน แต่อาจจะพิมพ์ก็ได้ บันทึกเสียงก็ได้ ไม่ควรให้การบ้านเด็กมากเกินไป
5. ให้การเสริมแรง เมื่อเด็กตอบถูกหรือตอบไม่ถูก เมื่อพิจารณาแล้วว่าเด็กได้ใช้ความพยายามแล้ว
6. งานที่มอบให้เด็กทำจะต้องกำหนดเวลาให้พอเหมาะ ไม่ควรมากเกินไป
7. ครูทำใจให้รับสภาพว่าเด็กไม่สามารถทำทุก ๆ สิ่งได้ตามที่ครูต้องการ
8. ครูกับเด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็น แล้วบันทึกความก้าวหน้าของเด็กไว้ หากเด็กประสบความสำเร็จอย่างดีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ควรรายงานให้ผู้ปกครองทราบ
9. ถ้าให้เด็กทำงานที่ต้องใช้เวลานาน ควรให้เด็กรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ
10. เปิดโอกาสให้เด็กปกติ ได้ช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษา แก่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในด้านการเรียน

ในการจัดการเรียนการสอน งานวิจัยทางการศึกษาพบว่า ถ้าครูนำหลักการสอนที่ถูกต้องและเหมาะสมไปใช้ จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ จึงควรมีหลักการสอนที่เหมาะสมทั้งหลักการทั่วไปและหลักการเฉพาะดังนี้ (เบญจพร ปัญญาขง, 2542 , หน้า 18-21)

หลักการทั่วไป

1. สอนจากสิ่งที่ย่างที่สุด การเริ่มต้นที่ดีควรเริ่มในระดับที่ต่ำกว่าความสามารถของเด็กเล็กน้อย ทั้งนี้เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้เด็กมีกำลังใจที่จะเรียนในระดับที่ยากขึ้นต่อไป
2. สอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยไปหาสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เด็กสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่ายถ้าครูเริ่มต้นสอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคย จากนั้นสอนเพิ่มเติมในสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคย
3. ให้โอกาสเด็กเลือกเรียน เด็กควรมีโอกาสเลือกเรียนหรือเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ

4. ให้เด็กมีความสุขในการเรียน เด็กที่มีความสุขในการเรียนจะมองตนเองในแง่ดีและสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครูได้

5. ใช้ประสบการณ์ตรง ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในเรื่องนั้น ๆ วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น รวมถึงการให้เด็กมีโอกาสดูหาความรู้ด้วยตนเอง

6. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามขีดความสามารถของตน การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพควรจัดให้สอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก เพราะเด็กแต่ละคนจะมีความก้าวหน้าในการเรียนไม่เหมือนกัน และใช้เวลาเรียนในเรื่องเดียวกันแตกต่างกัน ดังนั้นเด็กพิเศษอาจต้องสอนเป็นรายบุคคล สอนกลุ่มเล็ก ดิวก่อนเข้าเรียนหรือสอนเสริมหลังเลิกเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของเด็กและครูผู้สอน จำเป็นต้องใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบผสมผสานกัน

7. ใช้แรงเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ เด็กต้องการกำลังใจจากครูอย่างสม่ำเสมอ คำชมจากครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพียงแต่ครูพูดว่า ดี ดีมาก ถูกต้อง หรือแม้แต่ให้ “แต้มดาว” จะช่วยให้เด็กมีกำลังใจและพยายามมากขึ้น

การให้แรงเสริม (รางวัลและคำชมเชย) ครูจำเป็นต้องให้ในทันทีที่มีพฤติกรรมที่ต้องการ เพื่อให้เด็กทำพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น หยุดแรงเสริมทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ หรือเพียงแต่นิ่งเฉยโดยไม่แสดงปฏิกิริยาใด ๆ ก็ได้ ครูควรให้แรงเสริมอย่างสม่ำเสมอและลดแรงเสริมลงทีละน้อย เมื่อเด็กมีพฤติกรรมคงที่แล้ว ครูจึงงดแรงเสริม หรือให้แรงเสริมเป็นครั้งคราวเพื่อให้เด็กคงพฤติกรรมพึงประสงค์ต่อไป

8. กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิด ลักษณะการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น

8.1 สถานการณ์สมมติ ครูอาจสร้างสถานการณ์สมมติเพื่อให้เด็กร่วมแสดงความคิดเห็น

8.2 ครูให้การบ้านที่เด็กสามารถหาคำตอบได้หลาย ๆ คำตอบ

8.3 วิธีถามตนเอง ครูอาจกระตุ้นให้เด็กตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับอะไร โจทย์ถามอะไร วิธีทำอย่างไร

9. ให้เด็กเรียนจากเพื่อน เด็กเก่งอาจช่วยครูอธิบายบางวิชาให้เพื่อนฟัง หรือเพื่อนช่วยอธิบายเพิ่มเติมให้แก่เพื่อนที่นั่งใกล้ ๆ

10. แจ้งผลการเรียนให้เด็กทราบโดยเร็ว ช่วงแรก ๆ เด็กจะกระตือรือร้นอยากทราบคำตอบ เมื่อพบว่าเด็กตอบผิด ครูควรบอกให้เด็กทราบ ช่วยเหลือเด็กได้ปรับปรุง แก้ไขและอธิบายเพิ่มเติมในสิ่งที่เด็กไม่เข้าใจ

11. ทบทวนบทเรียนบ่อย ๆ โดยให้เด็กสรุปสิ่งที่เรียนมาแล้ว นำบทเรียนมาทบทวนบ่อย ๆ ในรูปกิจกรรมอื่น

12. สอนโดยการเน้นย้ำ เชื่อมโยงกับวิชาอื่นด้วย เด็ก LD จะเรียนรู้ช้า มักเรียนได้หน้า ลืมหลัง ครูอาจใช้วิธีเชื่อมโยงบทเรียนกับวิชาอื่น ๆ เพื่อเน้นย้ำให้เด็กเข้าใจบทเรียนและจำได้แม่นยำขึ้น

13. จัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียน เด็กที่มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้มักมีสมาธิสั้นร่วมด้วย ดังนั้นห้องเรียนควรมีผนังกันทั้ง 4 ด้าน จัดห้องให้เป็นระเบียบ สวยงาม และมีเสียงรบกวนจากภายนอกน้อยที่สุด เพื่อไม่ให้เด็กวอกแวกง่าย

14. ใช้คำสั่งที่สั้นและเข้าใจง่าย ครูควรใช้คำสั่งสั้น ๆ ที่เข้าใจง่าย นำไปปฏิบัติได้

15. มองหาจุดเด่น-จุดด้อยของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กแสดงความสามารถพิเศษหรือเป็นคนเก่งในจุดที่เขามีศักยภาพ

16. ให้เด็กมีโอกาสแสดงความเป็นผู้นำ เพื่อให้เด็กพัฒนาความเป็นผู้นำ

หลักการเฉพาะ

1. เทคนิคการจำคำ (Word recognition)

2. เทคนิคการสะกดคำ

2.1 การดู – ปิด – เขียน- ตรวจสอบ เริ่มด้วยลอกคำศัพท์ที่ยาก หรือคำที่มักเขียนผิดบ่อยหรือคำศัพท์ท้ายบท จากนั้นลองปิดสมุดเขียนคำศัพท์จากความจำ ต่อมาบอกให้เขียนตรวจสอบ แล้วแก้ไขคำผิด

2.2 การใช้หลักภาษา ให้เด็กใช้หลักภาษาจนขึ้นใจ ฝึกอ่านและเขียนตามหลักภาษา ถ้าคำใดเป็นข้อยกเว้นให้ใช้วิธีการ จำ เพื่อจดเซยข้อบกพร่อง

3. เทคนิคการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน การเรียนการสอนโดยใช้ประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสหลาย ๆ ด้านไปด้วยกัน (Multisensory experience) เช่น การได้ยิน การเห็น การสัมผัสด้วยมือไปพร้อม ๆ กัน

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านภาษา

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในการเรียนภาษานั้น ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก และสังเกตพฤติกรรมทางภาษาของของเด็กว่ามีปัญหาด้านใดบ้าง เพราะเด็กบางคนอาจมีปัญหาด้านเดียว บางคนมีปัญหามากกว่าด้าน(สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ : 2541, หน้า 28) เช่น

1. มีปัญหาในการรับรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์
2. มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านความคิดรวบยอด
3. มีปัญหาในการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เป็นนามธรรม
4. มีปัญหาในด้านกระบวนการของความคิด ความจำ
5. มีปัญหาในการเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของภาษา
6. มีปัญหาในการฟัง เพราะฟังแล้วจดจำสิ่งที่ฟังไม่ได้
7. มีปัญหาในการเรียงลำดับสิ่งที่ฟังไม่ได้
8. มีปัญหาในการรับรู้ร่วมกันระหว่างการฟังกับการใช้สายตา
9. มีปัญหาในการฟังเสียงในสภาพที่มีเสียงรบกวน เพราะไม่สามารถแยกเสียงที่ต้องการฟังออกจากเสียงรบกวนได้

หากครูทราบปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนภาษาของเด็ก ก็จะช่วยให้ครูจัดประสบการณ์สอนได้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กมากขึ้น

หลักในการสอนภาษาแก่เด็กที่มีปัญหาทางภาษา

1. ครูลดความดังของเสียง เพื่อไม่ให้เด็กหันเหความสนใจไปทางอื่น
2. เน้นให้เด็กสื่อสารกับคนอื่นเพื่อความบันเทิง สนุกสนาน
3. ให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กสื่อสารกับผู้อื่น โดยการพูด
4. ให้การเสริมแรงแก่เด็กทันที ที่เด็กสื่อสารกับผู้อื่นหรือครูด้วยการพูด
5. จัดกิจกรรมการพูดและกระตุ้นให้เด็กพูดคุยกับเพื่อนในห้องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม
6. ฝึกให้นักเรียนมีความสนใจและเอาใจใส่ในบทเรียนหรือกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่
7. จัดให้มีการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ในชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กใช้ภาษาพูดให้มากที่สุด ภายใต้การควบคุมของครู

การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านและการเขียน

นักการศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการอ่านและการสะกดคำ 2 แนวคิด (เบญพร ปัญญาขง, 2542 , หน้า 22) คือ

1. การอ่านและการสะกดคำเริ่มต้นจากการรู้จักคำไปสู่การอ่านเพื่อความเข้าใจ
2. การอ่านและการสะกดคำเริ่มต้นจากการเข้าใจความหมายของเรื่องหรือคำลงไปสู่การรู้จักคำ หรือจำคำ

ความสามารถในการอ่านจากแนวคิดมี 2 ระดับ คือ การอ่านฟังเสียง หรือจำคำ (Word recognition) และการอ่านเพื่อความเข้าใจ (Comprehension)

การอ่านฟังเสียงหรือการจำคำ (Word recognition) มีลำดับการเรียนรู้ ดังนี้

1. จำรูปร่างของตัวอักษรได้ (การจำแนกโดยใช้สายตา)
2. จำเสียงพยัญชนะและเสียงสระได้ (การจำแนกเสียง)
3. อ่านออกเสียงสระและพยัญชนะได้
  - พยัญชนะเดี่ยว พยัญชนะควบกล้ำ
  - สระเสียงสั้น สระเสียงยาว สระผสม
  - วรรณยุกต์
4. อ่านส่วนของคำได้
5. อ่านคำได้
6. อ่านประโยคได้
7. อ่านเรื่องได้

การอ่านเพื่อความเข้าใจ (Comprehension) แบ่งได้ 5 ลำดับการเรียนรู้ดังนี้

1. บอกความหมายของคำศัพท์
2. ความเข้าใจคำศัพท์ โดยอ่านคำศัพท์และบอกความหมายของคำศัพท์
3. ความเข้าใจประโยคโดยความเข้าใจและบอกความหมายของประโยค
4. ความเข้าใจข้อความ
  - เข้าใจรายละเอียดของข้อความที่อ่าน
  - สามารถสรุปใจความจากข้อความที่อ่าน
  - เข้าใจในเชิงประเมินข้อความที่อ่าน
5. ความเข้าใจเรื่องยาว
  - เข้าใจรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน
  - สามารถสรุปความจากเรื่องที่อ่าน
  - เข้าใจเชิงประเมินในเรื่องที่อ่าน

การพัฒนาการของการอ่านและสะกดคำ มีอยู่ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจำคำทั้งหมด เด็กเล็กจะอ่านได้แต่สะกดไม่ได้

ขั้นตอนที่ 2 การอ่านการเขียนที่สอดคล้องกับตัวอักษร

ขั้นตอนที่ 3 การอ่านและการเขียนอย่างถูกต้องโดยใช้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน เช่น

การรู้จักความหมายของคำ การอ่านการเขียนที่สอดคล้องสัมพันธ์กับตัวอักษร การรู้จักโครงสร้าง

ประโยค ดังนั้นการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จะดูจากข้อบกพร่องของเด็กในแต่ละระดับ สำหรับเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 ควรได้เรียนรู้ดังนี้

สิ่งที่ควรเรียนรู้ 1. ถอดรหัสตัวอักษร , คำศัพท์ (Decoding)

2. ทักษะการออกเสียงให้สอดคล้องกับพยัญชนะหรือคำศัพท์

ข้อบกพร่อง การจำคำศัพท์จากการเห็น ได้จำกัด

วิธีการสอน

1. อ่านออกเสียงให้สอดคล้องกับคำจนคล่องและขึ้นใจ

2. อ่านออกเสียงโดยการสะกดคำ พยัญชนะต้น + สระ + ตัวสะกด
จนอ่านคล่องและขึ้นใจ

3. อ่านคำที่ครูชี้

4. อ่านคำที่ฟังเสียง

5. อ่านคำพ้องรูป

6. นึกภาพ ตัวอักษรและสัญลักษณ์จากเสียงพูดหรืออ่าน นึกเสียงจากคำที่เห็น

สื่อการสอน บัตรคำและคำศัพท์ที่ใช้บ่อย

ความสามารถด้านการเขียนจะเริ่มต้นจากการจำคำ จนกระทั่งเขียนคำ ประโยค ข้อความและบทความได้ในที่สุด การช่วยเหลือในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 มีดังนี้

1. ฝึกการฟังเพื่อให้เด็กสามารถแยกเสียงคำพ้องหรือคำที่มีเสียงคล้ายกัน

2. เมื่อเด็กรู้จักพยัญชนะและสระมากขึ้น ให้เด็กเลือกพยัญชนะและสระมาประสมคำตามที่ครูออกเสียง

3. เมื่อเด็กอ่านหนังสือเจอคำศัพท์ใหม่ ให้อ่านออกเสียงคำศัพท์นั้น โดยให้สะกดคำและเขียนไปพร้อม ๆ กันเพื่อรู้จักคำ

4. สอนตามหลักภาษาอย่างช้า ๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจ ถ้าเด็กเขียนผิด ให้เด็กคัดคำผิดซ้ำ ๆ แล้วใช้วิธีจำจนขึ้นใจ

5. ใช้วิธี ดู - ปิด - เขียน - ตรวจสอบ เป็นวิธีที่ได้ผลดี เริ่มต้นโดยให้เด็กคัดคำศัพท์ที่มักเขียนผิด คำศัพท์ที่ว่ายบท ต่อมาลองปิดสมุดเขียนคำศัพท์นั้นจากความจำ เมื่อเขียนได้ดีขึ้นให้เขียนคำศัพท์ตามคำบอก แล้วตรวจทานแก้ไข

6. ให้เด็กแต่งประโยคจากคำศัพท์ที่เด็กรู้หรือคำที่ครูกำหนด

7. ให้เด็กเรียงประโยคใหม่ให้ถูกต้อง

8. ให้เด็กเรียงความจากคำศัพท์ที่รู้

9. ให้เด็กเติมคำในช่องว่างหรือใช้คำศัพท์อื่นที่มีความหมายเหมือนกันแทน แล้วตรวจทาน
แก้ไข

10. ใช้สีเพื่อเน้นคำบางคำ เช่น คำกริยา คำประวิสรรชนีย์ เป็นต้น
11. เตือนให้เด็กล่วงหน้าให้ระวังสะกดผิด
12. ช่วยเด็กให้รู้จักคำ"คำ"จากเนื้อเรื่องหรือบริบท เช่น ท/ธ เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติใช้ "ธ"

ฯลฯ

13. คำที่สะกดด้วย ร/ล มักจะสะกดด้วยตัวเดียวกันทั้งคำ เช่น กระรอก ลูกกล้วยกลน
เหลวไหล พลุพล่าน หูหრა ผลีผลาม เป็นต้น

14. ใช้โคลงกลอนหรือร้อยแก้ว ร้อยกรองเพื่อจำคำศัพท์ที่เกี่ยวกับคำควบกล้ำ และ
สระบางตัว เช่น ทร อ่านเป็น "ซ" และการใช้สระ "ใ" และคำที่ใช้ "บร" เป็นต้น

15. คำพ้องเสียงอาจใช้วิธีจำคำจากความหมายของคำ เช่น กำนัด-กำนัน สมุทร-สมุด
บาท-บาด-บาดร โจทย์-โจทก์ ประธาน-ประธาน เป็นต้น

16. คำที่มีหลายความหมายอาจจำในรูปประโยค

17. ทบทวนบทเรียนโดยการทำให้เด็กทำแบบฝึกหัดบ่อย ๆ จากหนังสือหลาย ๆ เล่ม เพื่อให้เด็ก

ไม่เบื่อ

18. ให้เด็กฝึกอ่านและเขียนจากหนังสือเล่มอื่นด้วย จะได้ทราบว่าเด็ก "รู้จริง รู้แจ้ง" ไม่ใช่

เดาคำ

19. หาวิธีการที่ทำให้เด็กจำคำได้รวดเร็วและแม่นยำ

20. ในรายที่เป็นรุนแรง อาจสอนเน้นเฉพาะคำที่พบบ่อย

การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

การจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องทำแผนการเรียนการสอนเฉพาะบุคคล(IEP: Individual Educational Plan โดยจัดทำเป็นเทอมหรือเป็นปีก็ได้ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนอย่างเป็นขั้นตอน และกำหนดกลวิธีที่จะไปถึงเป้าหมายนั้นด้วย ควรเขียนในรูปแบบที่เข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ หลังจากการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลแล้วครูยังต้องมีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP: Individual Implement Plan) ให้กับนักเรียนพิเศษแต่ละคนควบคู่กับการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลด้วย ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาบรรลุจุดประสงค์ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) (กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2544 , หน้า 38)

ขั้นตอนและรายละเอียดของการจัดทำมีดังนี้

1. สถานศึกษาจะต้องแจ้งให้เด็กและผู้ปกครองทราบ พร้อมทั้งทำความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อให้มีส่วนร่วมและเข้าประชุมในการจัดทำ การส่งเสริม สนับสนุน และอนุญาตให้จัดทำและมีส่วนร่วมในการประเมินความก้าวหน้าและปรับปรุงแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
2. ทดสอบสภาพทั่วไป เป็นการตรวจสอบและประเมินความบกพร่องของเด็ก โดยคณะ - สหวิทยาการมีผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ ด้าน เช่น แพทย์ นักกายภาพบำบัด นักแก้ไขการพูด นักจิตวิทยา นักการศึกษาพิเศษและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันตรวจสอบทางวิชาการและพฤติกรรมของเด็ก พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น
3. ส่งต่อเพื่อขอรับบริการเป็นการให้ความช่วยเหลือในระยะเริ่มต้นของปัญหาที่พบ โดยมีผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ ด้าน เป็นผู้ระดมสมองช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทั้งทางด้านการศึกษาการฟื้นฟูสมรรถภาพและการขอรับบริการที่จำเป็นของเด็กแต่ละบุคคล
4. ทดสอบความสามารถพื้นฐานของเด็กว่ามีทักษะหรือความชำนาญระดับใด เช่น การหาจุดเด่น จุดด้อย รวมทั้งทักษะทางภาษา สังคม การเคลื่อนไหว พฤติกรรม วุฒิภาวะทางอารมณ์ และการช่วยเหลือตนเอง ผลสัมฤทธิ์แต่ละวิชาของเด็ก โดยจะเปรียบเทียบความสามารถอย่างเดียวกั้กับเด็กระดับเดียวกัน คือดูจากอายุที่แท้จริงของเด็ก
5. นำผลการทดสอบมาจัดรวบรวมทำ IEP เป็นการรวบรวมข้อมูลและเอกสารของเด็กที่ได้จากการประเมินและทดสอบของทุก ๆ ฝ่าย เช่น ข้อมูลทางการแพทย์ (การตรวจสอบทางการได้ยิน ทางสติปัญญา ทางสายตาระดับการมองเห็น) ทางกายภาพบำบัด ทางจิตวิทยา (การประเมินพฤติกรรม) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาประกอบการพิจารณาจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
6. ประชุมเขียนและปฏิบัติตามแผน IEP หลังจากรวบรวมข้อมูลจากทุก ๆ ฝ่ายแล้ว ติดต่อพ่อแม่ หรือผู้ปกครองเพื่อร่วมประชุมจัดการเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยที่ประชุมจะประกอบด้วย ผู้แทนจากโรงเรียนปกติ ครูที่สอนเด็กที่มีความบกพร่อง (อาจเป็นครูการศึกษาพิเศษ หรือตัวแทนครูที่สอนนักเรียนคนนั้น) ตัวนักเรียนที่มีความบกพร่อง และพ่อแม่เด็ก โดยร่วมกันเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง และนำไปปฏิบัติตามแผน
7. เริ่มใช้แผนโดยกำหนดระยะเวลาการเริ่มใช้แผน และสิ้นสุดการใช้ โดยครูจะต้องเตรียมแผนการสอนตามที่ตกลงกันไว้ใน IEP โดยกำหนดทักษะที่จะสอนในแต่ละวิชาโดยการทดสอบความสามารถพื้นฐานของเด็กเสียก่อน เพื่อนำผลในการวางแผนการสอนที่เหมาะสมและครูต้องติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อจะได้รู้ว่าจะต้องเปลี่ยนแปลงการสอนอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับเด็ก

8. ติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของเด็กเป็นระยะ ๆ ซึ่งระบุการดำเนินการ วิธีการ เครื่องมือ เกณฑ์การประเมิน และบุคคลที่จะเป็นผู้ประเมินอย่างชัดเจน

9. ทบทวนและปรับปรุงหลังจากใช้แผนไประยะหนึ่ง อย่างน้อยปีละครั้งเพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก ดังนั้น IEP จึงเป็นแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลที่ไม่คงที่ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาที่เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น หรือไม่ดีขึ้น

ขั้นตอนการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implement Plan : IIP)

1. กำหนดทักษะที่จะสอน โดยครูต้องตัดสินใจว่า จะสอนอะไรให้นักเรียน
2. กำหนดองค์ประกอบและสถานการณ์ที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ ครูต้องตัดสินใจว่าจะใช้วิธีสอนอย่างไร สำหรับนักเรียนแต่ละคน

3. วางแผนการสอนว่าจะสอนอย่างไร เตรียมแผนการสอนโดยใช้ข้อมูลจากการตรวจสอบพื้นฐาน แล้วมากำหนดเทคนิคการสอน พร้อมวิธีติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน

4. เริ่มต้นสอนประจำวัน ถ้านักเรียนยังไม่มีทักษะปฏิบัติงานในเนื้อหาที่ครูสอนไปแล้ว ครูมีทางเลือก 4 ประการ คือ

4.1 สอนเรื่องเดิมซ้ำ

4.2 ปรับกระบวนการสอนให้สนุกสนาน

4.3 ใช้ยุทธศาสตร์การสอนใหม่

4.4 สอนทักษะและเนื้อหาเป็นขั้นตอนและต่อเนื่องโดยใช้วงจร

สอน-ทดสอบ-สอน

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ในการเรียนร่วมชั้นเรียนปกติจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มีปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทศนคติและความเชื่อ ครูจะต้องเชื่อมั่นว่าเด็กสามารถเรียนได้ และบุคลากรในโรงเรียนต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อผลสัมฤทธิ์ของเด็กกลุ่มนี้ โรงเรียนหรือฝ่ายบริหารจัดการต้องมีการเตรียมการล่วงหน้า ตลอดจนผู้ปกครองต้องมีส่วนรับรู้รับและสนับสนุนรูปแบบ และทีมงานในส่วนเฉพาะ ในการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนต้องให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ จะต้องเห็นด้วยกับโครงการการเรียนรู้ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีภาระความรับผิดชอบกว้างขวางจะต้องเป็นผู้ให้ข้อมูล ตลอดจนจัดการอบรมและเข้ารับการอบรม เพื่อให้เข้าใจในกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ครูผู้สอน ครูควรรู้วิธีปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษก่อนเริ่มโครงการ ควรมีการประชุมครูทุกคนในโรงเรียน ให้รับทราบ นอกจากนี้ควรจัดครูหรือบุคลากรในโรงเรียนเข้า อบรมศึกษาเอกสารมีความเข้าใจและทราบว่า จะปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนได้อย่างไร

4. ผู้ปกครองทางโรงเรียนจะต้องให้ความรู้และข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ เช่น ประโยชน์ที่เด็กจะได้รับจากการเรียนร่วม วิธีการเรียนร่วม ปรัชญาของการศึกษาพิเศษและการเรียนร่วม วิธีการปฏิบัติต่อเด็กที่บ้าน ลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แนวทางการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง เป็นต้น ซึ่งในเรื่องเหล่านี้ทางโรงเรียนต้องจัดให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ได้โดยจัดอบรม ประชุมชี้แจง ศึกษาจากเอกสาร ซึ่งความร่วมมือจากผู้ปกครองจะมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนและทำให้ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม

บทบาทของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแก่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ นอกจากมีปัญหในการฟัง การอ่าน การพูด การเขียนภาษาไทยและการเรียนคณิตศาสตร์แล้ว เด็กบางคนยังมีปัญหาทางพฤติกรรมร่วมด้วย นอกจากครูผู้สอนที่จะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแล้ว ผู้ปกครองก็มีความจำเป็นที่ต้องให้ความช่วยเหลือแก่เด็กอีกฝ่ายหนึ่งด้วย

การให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้ปกครองในด้านการศึกษาคือ การมีส่วนร่วมในทีมที่จัดโปรแกรมการศึกษารายบุคคล แต่อย่างไรก็ตาม การให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้ปกครองก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นต่อเด็กในด้านอื่น ๆ ด้วย

แนวทางสำหรับผู้ปกครองในการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้

1. เรียนรู้ให้มากขึ้นเกี่ยวกับความบกพร่องในการเรียนรู้ ข้อมูลต่าง ๆ สามารถช่วยให้เข้าใจบุคลิกของตนไม่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการเดียวกับคนส่วนใหญ่ ควรค้นหาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เกี่ยวกับปัญหาที่บุตรหลานของตนมีในเรื่องของการเรียนรู้

2. สืบหาหรือค้นหาร่องรอยต่าง ๆ ที่ปรากฏ มองหาเงื่อนไขหรือร่องรอยที่ช่วยบอกให้รู้ว่าบุตรหลานของตนเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยการมอง การฟัง หรือการสัมผัส

3. สอนโดยอาศัยจุดเด่นหรือวิธีการที่บุตรหลานของท่านถนัดทำได้ดี

4. ให้เกียรติและทำทนาย กระตุ้นให้เด็กใช้สติปัญญาตามธรรมชาติของเด็ก
5. สิ่งที่ควรคำนึงที่สุดและจงจำไว้เสมอ คือ ความผิดพลาดไม่ใช่ความล้มเหลว
6. ควรตระหนักไว้เสมอว่า อาจจะมีบางสิ่งบางอย่างที่บุตรหลานของท่านจะไม่มีวันทำได้หรือจะมีปัญหาการทำเช่นนั้นไปจนตลอดชีวิต โปรดช่วยให้บุตรหลานของท่านเข้าใจว่า การที่เป็นเช่นนี้ ไม่ได้หมายความว่าเขาคือ ผู้ล้มเหลว
7. ใช้โทรทัศน์ในทางที่สร้างสรรค์ โทรทัศน์และวีดิทัศน์สามารถที่จะเป็นสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดีหากเด็กได้รับการช่วยเหลือให้รู้จักใช้สิ่งเหล่านี้อย่างเหมาะสม
8. โปรดดูให้แน่ใจว่า หนังสือที่บุตรหลานของท่านอ่านตรงกับระดับความสามารถในการอ่านของบุตรหลานของท่าน ส่วนใหญ่เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้จะอ่านหนังสือได้ในระดับที่ต่ำกว่า ระดับชั้นเรียนของตนเอง
9. สนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถพิเศษของเขา ขณะเดียวกัน ผู้ปกครองยังมีหน้าที่เชื่อมโยงประสบการณ์การทำงานระหว่างแพทย์ ครู และปกป้องรักษาสิทธิที่เด็กควรจะได้รับจากระบบการศึกษาอีกด้วย

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดูแลเด็กที่บ้าน (เบญจพร ปัญญาขง, 2542, หน้า36-39) มีดังนี้

การเข้าใจเด็ก

พ่อแม่มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเด็ก โดย

1. ระลึกเสมอว่า เด็ก LD เป็นความผิดปกติในการทำงานของสมอง
2. เด็กไม่ได้โง่ คือ ขี้เกียจหรือแกล้งทำ
3. เด็กไม่เข้าใจบทเรียน ทำให้ดูเหมือนไม่มีสมาธิได้
4. เด็กมีผลต่อกิจกรรมของครอบครัว ควรหลีกเลี่ยงปัญหาและหาวิธีช่วยเหลือเด็ก
5. บอกเด็กว่าเขามีปัญหาเรื่องการเขียน การอ่านหรือความเข้าใจด้านคณิตศาสตร์

การช่วยเหลือเรื่องการเรียน

1. ช่วยเด็กในการทบทวนบทเรียนและเตรียมบทเรียน
2. ช่วยสอนการบ้าน ถ้าคิดว่าตนเองไม่อดทนพอ อาจหาครูที่เข้าใจเด็กช่วยสอนเสริม
3. สอนการบ้านจากง่ายไปหายาก เช่น เริ่มต้น โดยให้เด็กลอกคำศัพท์ท้ายบทเรียน

จากนั้นลองปิดหนังสือให้เด็กเขียนคำศัพท์จากความจำ เมื่อเด็กจำได้ก็ให้เด็กเขียนตามคำบอก ทบทวนซ้ำเพื่อให้เด็กทำได้คล่องจนขึ้นใจ ถ้าเด็กทำไม่ได้ก็ต้องทบทวนซ้ำบทเดิม

4. ให้เด็กสนุกกับคำและพยัญชนะ โดยใช้บัตรคำ โดมิโนต่อคำศัพท์

5. ให้เด็กสนุกกับการอ่านการเขียน สอนให้เด็กรักการอ่าน โดยเริ่มต้นจากหนังสือนิทาน หรือหนังสือการ์ตูน

6. เด็กที่มีปัญหาเรื่องการอ่าน (อ่านช้ามาก) อาจให้อ่านคู่กับพ่อแม่หรือพ่อแม่อ่านใต้ม้วนเทปให้เด็กทบทวนบทเรียนด้วยการฟังเทป และฝึกการอ่านควบคู่ไปด้วย
7. ทบทวนบทเรียน โดยการอ่านและเขียนควบคู่กันไป (Multi-sensory approach)
8. ให้เด็กอ่านข่าวหรือสารคดีเพื่อจับใจความสำคัญและฝึกคิดหาเหตุผลบ่อย ๆ
9. หาอุปกรณ์ช่วยในการเรียน เช่น เทปบันทึกเสียง คอมพิวเตอร์ ฯลฯ
10. ให้เด็กฝึกพิมพ์สัมผัส กำหนดคำให้เด็กฝึกพิมพ์ และใช้โปรแกรมการสะกดคำฝึกด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อตรวจสอบและแก้ไขคำผิด
11. ปรึกษาเรื่องเรียนของเด็กกับครูบ่อย ๆ

การอบรมเด็ก

1. การมอบหมายงาน โดยสั่งทีละคำสั่งและติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ
2. ชมเชย ให้รางวัลและให้กำลังใจในความพยายามของเด็กมากกว่าผลสำเร็จหรือผลการเรียน
3. ไม่ควรพุดจาเปรียบเทียบกับพี่น้องคนอื่น เพราะเด็กอาจรู้สึกไม่ดีต่อตนเอง การตำหนิเด็กบ่อย ๆ ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองไม่เก่งและใช้เป็นข้ออ้างหลีกเลี่ยงการอ่านหนังสือ
4. การดูค่า เขียนตีบ่อย ๆ ไม่ทำให้เกิดผลดี เพราะไม่ได้แก้ไขปัญหาและเด็กอาจเลียนแบบความรุนแรงได้
5. วิธีการลงโทษที่ได้ผลดี ได้แก่ การตัดสิทธิโดยไม่อนุญาตให้เล่นเกม จักรยานหรือกิจกรรมอื่นที่เด็กชอบ หรือการแยกเด็กไปอยู่ตามลำพัง

การส่งเสริมศักยภาพของเด็ก

1. กรณีที่เด็กมีปัญหาการเริ่มต้น พ่อแม่อาจช่วยเริ่มต้นให้ สอนการวางแผนและขั้นตอนการทำงานให้แก่เด็ก
2. เด็กที่มีปัญหาการลำดับเหตุการณ์ให้เด็กช่วยงานบ้านโดยทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง เขียนวิธีการหรือขั้นตอนในกระดาษ สนับสนุนให้เด็กทำด้วยตนเอง พ่อแม่ไม่ควรทำแทน หรืออาจจัดสิ่งของตามลำดับขั้นตอนให้เด็กทำ
3. พ่อแม่อาจช่วยเหลือเด็กในช่วงแรก เมื่อเด็กทำได้ดีขึ้นควรลดความช่วยเหลือลง
4. ให้เด็กใช้มือที่เขาถนัด แม้ว่าเขาถนัดซ้าย เพราะเด็กบางคนดีขึ้นและสามารถเขียนหนังสือได้เป็นปกติหลังจากกลับมาเขียนด้วยมือซ้ายซึ่งเป็นมือที่เขาถนัด
5. เด็กบางคนอาจสับสนขวา-ซ้าย พ่อแม่อาจทำเครื่องหมายที่ดูเด่นชัด เพื่อให้เด็กจำ

ได้ง่าย เช่น สวมนาฬิกาที่ข้อมือซ้าย จะรู้ว่าเป็นมือซ้าย หาแถบสีทำเป็นลูกศรออกข้างนอกเพื่อให้เด็กสวมรองเท้าได้ถูกต้อง

6. ให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น ค่ายลูกเสือ ค่ายฤดูร้อน ค่ายจักรยาน เพื่อให้เด็กฝึกทักษะทางสังคมและสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ตนเอง อาจบอกผู้นำกลุ่มให้ทราบปัญหาของเด็ก เพื่อให้ได้จัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้แก่เด็ก

7. ฟังดนตรีโดยเฉพาะเพลงบรรเลง อาจช่วยให้เด็กมีสมาธิได้อีกทางหนึ่งด้วย

สรุปได้ว่า พ่อแม่ของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้มักจะเหนื่อยกว่าปกติ เพราะนอกจากมีความเครียดในครอบครัวโดยปกติแล้ว ยังจะต้องทำอะไรแทนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อีกด้วย รวมทั้งยังต้องให้ความช่วยเหลือในด้านอารมณ์และต้องให้ความสนใจกับเขาเท่าเทียมกับลูกคนอื่น ๆ ดังนั้นครอบครัวที่มีเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้จึงเรียกว่าครอบครัวปกติ

สิ่งที่ควรทำอย่างมาก คือ สนับสนุนให้พี่หรือน้องของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้เป็นคนเปิดใจกว้างและซื่อตรงกับความรู้สึกรู้สึกของตนเอง รู้จักเปิดเผยความรู้สึกของตนเอง นอกจากพี่น้องแล้ว ปู่ย่าตายาย ญาติผู้ใหญ่ ก็มีบทบาทสำคัญด้วยเช่นกัน ในการที่จะสนับสนุนเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ให้มีโอกาสพัฒนาความสามารถของเขา ถ้าเป็นไปได้อาจให้ท่านเข้าร่วมประชุมด้วย เพราะถ้าหากท่านเป็นผู้ดูแลเด็ก ก็จะเป็นประโยชน์อย่างมากกับผู้เชี่ยวชาญ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับทัศนคติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีค่อนข้างน้อย ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุงานเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษยังอยู่ในวงจำกัด ผู้เกี่ยวข้องควรหันมาสนใจศึกษาค้นคว้าด้านนี้ให้มากขึ้น และมีผู้ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (อ้างใน สุทิน ร่มเย็น, 2544 หน้า 58-60) ดังเช่น

จรรยา สุวรรณทัต (2520) ได้ศึกษาทัศนคติของเด็กพิการ (ผู้วิจัยใช้คำว่าเด็กพิการ) ต่อความพิการ ทัศนคติของเด็กพิการต่อครูและต่อกันและกัน ผลการศึกษาพบว่า ครูโดยส่วนรวมมีทัศนคติเชิงนิมิตต่อเด็กพิการในด้านความประพฤติ ด้านสภาพร่างกายและจิตใจ และด้านส่วนตัวของเด็ก แต่ไม่พบความแตกต่างในด้านทัศนคติของครูแต่อย่างใด เมื่อแบ่งกลุ่มของครูตามอายุ จำนวนปีที่มิได้ประสบการณ์ในการสอนและยังพบว่าเด็กพิการ แต่ละลักษณะมีทัศนคติที่ดีต่อครูผู้สอนทั้งในด้านการสอนและการปกครอง ครูผู้สอนที่พิการ มีทัศนคติที่ดีต่อเด็กพิการในลักษณะเดียวกับครู ทัศนคติที่ดีนี้สูงกว่าครูปกติที่สอนเด็กพิการ

ผลการวิจัยยังพบอีกว่า เด็กพิการแต่ละลักษณะ (ตาบอด หูหนวก แขนขาพิการ ปัญญาอ่อน และเด็กที่มีปัญหาทางสังคม) มีความต้องการในด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างจากเด็กปกติแต่อย่างใด

ที่สำคัญได้แก่ เด็กพิการต้องการให้เพื่อนและสังคมยอมรับตน ต้องการที่จะประสบผลสำเร็จ ต้องการมีเพื่อนทั้งเพื่อนที่พิการและเพื่อนที่เป็นเด็กปกติต้องการความเป็นอิสระ ต้องการแสดงออก ต้องการมีอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง ต้องการที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของคนปกติ

อรอนงค์ สุวรรณกุล (2525) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองต่อบุตรหลานที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มตัวอย่างสุ่มมาจากผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนโสตศึกษาทั่วประเทศ ผลการศึกษาพบว่า

1. ทัศนคติต่อเด็กผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นเด็กที่น่าสงสาร เนื่องจากเกิดมาร่างกายบกพร่องไม่สมบูรณ์ ผู้ปกครองรู้สึกเสียใจที่มีบุตรหลาน มีความบกพร่องทางการได้ยิน และพยายามหาทางรักษา แต่ส่วนใหญ่ให้การยอมรับเด็กประเภทนี้

2. ทัศนคติต่อการเลี้ยงดู ผู้ปกครองส่วนใหญ่แสดงความจำนงจะเลี้ยงดูบุตรให้ดีที่สุด แม้เขาจะมีความบกพร่องทางการได้ยินก็ตาม และเอาใจใส่เลี้ยงดูให้เท่าเทียมหรือมากกว่าเด็กปกติ ผู้ปกครองส่วนหนึ่งแสดงความไม่แน่ใจว่าจะสามารถอบรมเลี้ยงดูบุตรของตนให้เหมือนเด็กปกติได้ แต่ก็ไม่รู้สึกรู้หาย ในทางตรงข้ามผู้ปกครองแสดงความประสงค์จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้มากขึ้นและมีความเชื่อว่าการเอาใจใส่อบรมเลี้ยงดูเด็กมีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นอย่างดี จะทำให้ผู้ปกครองได้รับผลเป็นที่พอใจในวันหนึ่ง

3. ทัศนคติต่อการศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า เด็กมีความบกพร่องทางการได้ยิน สามารถเรียนรู้ได้และประสงค์จะให้เด็กได้รับการศึกษาสูงสุดเท่าที่จะทำได้ ผู้ปกครองนิยมส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นสำหรับเด็กประเภทนี้โดยเฉพาะ และเป็นโรงเรียนประจำ ทั้งนี้เพราะว่าผู้ปกครองมีบ้านที่ห่างไกล ไม่สามารถมารับและส่งเด็กได้อย่างสะดวก ผู้ปกครองเชื่อว่าตนเองมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก การให้การศึกษาแก่เด็กจึงมิได้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนแต่ฝ่ายเดียว ผู้ปกครองยินดีจะช่วยเหลือโรงเรียนเพื่อให้บุตรของตนได้ศึกษาเล่าเรียนให้มากที่สุด

ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและต้องการให้บุตรหลานเรียนวิชาชีพและต้องการให้ทางโรงเรียนปรับปรุงการเรียนการสอนด้านอาชีพให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

อรนุช หลิมประเสริฐ และคณะ (2530) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายและสติปัญญาที่มีต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและพบว่า

1. ทัศนคติต่อศักยภาพของผู้มีความบกพร่อง ผู้ปกครองมีความเชื่อว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและปัญญา เป็นผู้มีความสามารถ มีความอดทน เป็นผู้สร้างภาระแก่พ่อแม่

2. ความเห็นใจของผู้ปกครอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นใจเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและปัญญา และเชื่อว่าความบกพร่องทางกายเป็นสภาพที่น่าเศร้าใจ ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายและปัญญาเป็นบุคคลที่น่าสงสาร ต้องการการยอมรับ ต้องการที่ฟังและควรสอนให้เขาสามารถช่วยตนเองได้

3. ทักษะติดต่อบุคลิกภาพของผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายและปัญญา ผู้ปกครองมีความเชื่อว่า บุคคลเหล่านี้มีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของคนทั่วไป กล่าวคือ เป็นคนไม่น่ากลัว แต่เป็นบุคคลที่น่าสนใจ เพราะเขาเหล่านั้นชอบการแสดงออก ชอบสนุกสนาน และเชื่อฟังบิดามารดา

4. ทักษะติดต่อด้านอื่น ๆ ผู้ปกครองของผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายและปัญญา มีความเชื่อว่าความบกพร่องทางร่างกายเป็นเรื่องของเคราะห์กรรม ไม่ควรปกปิดสภาพความบกพร่องต่าง ๆ ในทางตรงกันข้ามควรมีการเปิดเผย เพราะสภาพความบกพร่องไม่เป็นเรื่องที่น่าละอาย บุคคลเหล่านั้นควรดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับปกติ จึงไม่ควรแยกเขาออกจากสังคมของคนปกติ ผู้ปกครองยังเชื่อว่าความบกพร่องทางด้านร่างกายสามารถรักษาให้หายได้ โดยแพทย์แผนปัจจุบัน

5. ทักษะติดต่อการศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและปัญญา และมีความเห็นว่า รัฐควรจัดการศึกษาให้แก่เด็กประเภทนี้ให้ทั่วถึง ควรให้เด็กเข้าเรียนเมื่ออายุน้อย ควรจัดฝึกอาชีพสำหรับเด็กเหล่านี้ด้วย ผู้ปกครองเห็นด้วยที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนพิเศษที่จัดตั้งสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง โดยเฉพาะแต่ไม่แน่ใจที่จะส่งเด็กเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ

ทองคำ ผดุงสุข (2531) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนร่วมกับเด็กปกติและพบว่า ทักษะคติของนักเรียนปกติ ทักษะคติของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

การศึกษาครั้งนี้ยังพบอีกว่า ที่โรงเรียนพญาไทครูผู้สอนมีทัศนคติที่ดี (ในทางบวก) ต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กปกติมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและเด็กปกติ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนร่วม โดยครูผู้สอนมีทัศนคติต่อการเรียนร่วมในระดับสูงกว่าผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยเสนอแนะว่า การจะจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น บุคลากรของโรงเรียน นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กที่มีความบกพร่องและต่อการเรียนร่วม

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า คนทั่วไปมีทัศนคติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษในลักษณะของความสงสาร เวทนา แต่บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดหรือมีประสบการณ์ตรงกับเด็กประเภทนี้ เช่น ผู้บริหารโรงเรียนที่มีเด็กเรียนร่วมหรือครูที่ทำหน้าที่สอนเด็กประเภทนี้โดยตรง มีทัศนคติต่อเด็กที่มีความ

ต้องการพิเศษในทางบวกมากขึ้น และมากกว่าบุคคลทั่วไป ส่วนผู้ปกครองส่วนใหญ่มีทัศนคติไปในทางบวกต่อบุตรหลานของตน

รุ่งรวี ชาวสมาย (2538) การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัด โครงการเรียนร่วมสำหรับเด็กบกพร่องทางปัญญาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงหลักการแนวทางการจัดการศึกษาพิเศษแก่เด็กบกพร่องทางปัญญา ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนต่อการจัดโครงการเรียนร่วมแก่เด็กบกพร่องทางปัญญา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.8 มีอายุระหว่าง 31.40 ปี ร้อยละ 45.8 สมรสแล้ว ร้อยละ 80.5 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 80.1 และมีระยะเวลาทำงาน 16.25 ปี ร้อยละ 51.4 ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร 43 คน ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน 496 คน มีเด็กพิการส่วนใหญ่ในโรงเรียน ร้อยละ 73.15 เป็นเด็กบกพร่องทางปัญญา ในส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากในเรื่องการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาความสามารถของเด็กบกพร่องทางปัญญา ค่าเฉลี่ย 4.21 (S.D. = 0.76) และควรจัดบริการบุคลากรให้โดยจัดชั้นพิเศษสอนเสริม ค่าเฉลี่ย 4.14 (S.D. = 0.88) ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า โครงการเรียนร่วมจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กบกพร่องทางปัญญา มีค่าเฉลี่ย 3.90 (S.D. = 0.91) และควรมีการจัดโรงเรียนเฉพาะเด็กบกพร่องทางปัญญาในจังหวัดชัยนาท ที่มีค่าเฉลี่ย 4.22 (S.D. = 0.85)

ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2542) กล่าวว่า สถาบันการศึกษามีความสำคัญที่จะสร้างชีวิตเด็กน้อยให้เบิกบาน สมบูรณ์เป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์ ครูไม่ใช่ผู้ใส่ข้อมูลให้เด็ก แต่จะเป็นผู้ช่วยเสริมสร้างให้เด็กเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อตัวครูเองและเด็ก เข้าใจเด็ก ครูจะต้องพยายามจัด สิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้มีความสุข ซึ่งจะทำให้เด็กมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะถ้าเด็กเครียดก็จะเรียนรู้ไม่ได้ดี ทำให้ผลการเรียนไม่ดี เป็นผลต่อสภาพจิตใจของเด็ก ทำให้กังวล เครียดมากขึ้น สำหรับเด็กที่เรียนหนังสือไม่ได้ดี อาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น สมาธิสั้นหรือมีความบกพร่องในการเรียนรู้ ซึ่งหากพ่อแม่และครูเข้าใจและให้ความช่วยเหลือที่ถูกต้อง เด็กจะสามารถเรียนได้เต็มศักยภาพของตัวเองและ

ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2543) กล่าวถึง ความบกพร่องในการเรียนรู้หรือแอลดีเป็นปัญหาการเรียนรู้อันที่แก้ไขได้ และได้ให้องค์ความรู้เกี่ยวกับความบกพร่องในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับบุคลากรทางการศึกษาได้เข้าใจถึงบุคคลที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ประกอบการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ที่ถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ศรียา นิยมธรรม (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยศึกษาเด็กอายุ 4-6 ½ ปี จำนวน 1,500 คน จากทั่วประเทศทำการทดสอบเพื่อคัดแยกและพิจารณาว่าเด็กอยู่ในภาวะ “เสี่ยง” หรือที่ไม่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยดัดแปลงเครื่องมือคัดแยกของแมคคาร์ธี (McCarthy Screening Test) ทดสอบเด็กเป็นรายบุคคลและมีเนื้อหาในการทดสอบ 6 หมวด คือ ช่าย-ขวา การจำคำ การวาดรูปทรง การจำตัวเลข การจัดหมวดหมู่และการใช้ขา ผลการวิจัยทำให้ได้แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สำหรับใช้คัดแยกเด็กปฐมวัยที่มีอายุอยู่ในช่วง 4- 6 ½ ปี เครื่องมือนี้มีความเชื่อมั่น .63-.85 มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เชิงโครงสร้าง จำแนกและความเที่ยงตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์

ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและต่อการเรียนร่วม (อ้างใน สุทิน ร่มเย็น, 2544, หน้า 67-68) มีดังนี้

เอฟเวินส์ (Evans, 1981) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและต่อการเรียนร่วมพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีทัศนคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ ตัวแปรที่ทำให้ทัศนคติของผู้ปกครองแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อายุของเด็กบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ ส่วนทัศนคติต่อการเรียนร่วมนั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเรียนร่วม และเห็นว่าการจัดการศึกษาแบบนี้มีผลดีต่อเด็ก

วาร์ดานี (Wardani, 1988) ได้สำรวจทัศนคติของครูการศึกษาพิเศษกับครูที่สอนเด็กปกติ ในเกาะบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซียที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและการเรียนร่วม การสำรวจพบว่าครูการศึกษาพิเศษมีทัศนคติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษในทางบวกมากกว่าครูที่สอนเด็กปกติ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 3 ปี ขึ้นไป มีทัศนคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1-2 ปี ครูที่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีทัศนคติในทางบวกมากกว่าครูที่ไม่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูชายมีทัศนคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากกว่าครูสตรี โดยภาพรวมแล้ว ครูส่วนมากในเกาะบาห์ลีมีทัศนคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และต่อการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ

มาทา (Mata, 1989) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจของบุคลากรทางการศึกษาต่อทัศนคติต่อการเรียนร่วมในเกาะกวม (Guam) ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีทัศนคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและการเรียนร่วม บุคลากรทางการศึกษาในงานวิจัยนี้ได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษ ครูให้คำปรึกษา ครูแนะแนว นักจิตวิทยา ผู้บริหารโรงเรียน และครูสอนเด็กปกติ การค้นคว้ายังพบอีกว่า ครูการศึกษาพิเศษและครูแนะแนวมีทัศนคติในทางบวกมากกว่าครูปกติและมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน

ผู้วิจัยยังพบอีกว่า ตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติในการเรียนร่วมของบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การได้รับการฝึกอบรมทางการศึกษาพิเศษมาก่อนอายุ และการมีประสบการณ์ตรงกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูและผู้บริหารที่เคยสอนหรือมีความรู้ความเข้าใจต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาก่อน มีทัศนคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากกว่าครูที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ควรมีการอบรมครูผู้บริหารตลอดจนบุคลากรอื่นของโรงเรียนก่อนเปิดโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนนั้น ๆ

แบลคแมน (Blademan, 1990) ได้ศึกษาทัศนคติของครูจากโรงเรียนในชนบทโรงเรียนในเขตชานเมือง และโรงเรียนในเขตชั้นใน ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและพบว่า ครูจากโรงเรียนทั้ง 3 เขต มีทัศนคติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากประสบการณ์ในการสอนของครู พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 ปี ขึ้นไป มีทัศนคติในทางบวกมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี ผู้วิจัยยังพบว่า ครูที่สอนในโครงการเรียนร่วม ต้องการข้อมูลตลอดจนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้นการเปิดอบรมครูก่อนเปิดดำเนินการ โครงการเรียนร่วม จึงเป็นส่วนจำเป็น

เบลนชาร์ด (Blahnchard, 1991) ได้ทดลองจัดกิจกรรมเชิงปฐมนิเทศสำหรับเด็กปกติระดับประถมศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ก่อนดำเนินการโครงการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ ผลการทดลองพบว่า เด็กปกติมีทัศนคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ก่อนที่จะจัดให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ

จ๊อฟเฟอร์ (Juffer, 1991) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีต่อการเรียนร่วมในรัฐวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกา และพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่พอใจในโครงการเรียนร่วมที่โครงการจัดให้ ซึ่งเป็นโครงการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ แต่ยังมีผู้ปกครองส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อยไม่พอใจกับโครงการเรียนร่วมแบบเต็มเวลา (Full integration) และต้องการให้บุตรธิดาของตนเรียนในชั้นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะ ผู้วิจัยยังพบอีกว่า ทัศนคติต่อการเรียนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อวิธีอบรมเลี้ยงดูบุตรของผู้ปกครอง กล่าวคือ ผู้ปกครองที่เลี้ยงลูกแบบตามใจ มีทัศนคติในทางลบต่อการเรียนร่วมเต็มเวลามากกว่าผู้ปกครองที่เลี้ยงลูกแบบประชาธิปไตย ผู้ปกครองกลุ่มแรกมีความประสงค์จะให้บุตรเรียนในห้องเรียน ซึ่งเป็นห้องสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะ ส่วนผู้ปกครองกลุ่มหลังต้องการให้บุตรของตนเรียนร่วมเต็มเวลา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทักษะคิดของบุคคลทั่วไปที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งของไทยและต่างประเทศ มีลักษณะบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในอดีตที่ผ่านมาหลายปีแล้ว คนทั่วไปยังมีทัศนคติในทางลบต่อเด็กประเภทนี้ ต่อมาเมื่อสังคมเจริญขึ้น ผู้คนได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น ทักษะคิดของคนทั่วไปต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและต่อการเรียนร่วมเปลี่ยนไปในทางบวกมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างงานวิจัยที่กล่าวถึงเหล่านี้ว่า ในต่างประเทศ ครู ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากบางคนยังมีทัศนคติในทางตรงกันข้าม จึงอาจกล่าวได้ว่า ทักษะคิดต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของสังคม ดังเช่นในประเทศที่เจริญแล้วทัศนคติของบุคคลต่อเด็กประเภทนี้เป็นไปในทางบวกมากกว่า ส่วนทัศนคติของบุคคลในสังคมไทยนั้นคงจะวิวัฒนาการไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้นในอนาคตสังคมไทยควรจะยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น และยอมรับให้เขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของต่างประเทศ ได้กล่าว (กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533, หน้า 64-68) ดังนี้

เบอร์น (Burns, 1984) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เมื่อครูนำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลมาใช้และไม่นำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลมาใช้ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นมาก เมื่อนำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลมาใช้ และยังพบอีกว่า ตัวแปร 4 ตัวต่อไปนี้ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตัวแปรทั้ง 4 ได้แก่ เพศของนักเรียน สภาพความบกพร่องทางร่างกาย ประเภทของชั้นเรียนและบริการที่เกี่ยวข้อง

แคลแลเบรซ (Calabrese, 1985) กล่าวว่า ในสหรัฐอเมริกา เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนจะต้องมีแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล การนำแผนดังกล่าวมาใช้ในด้านการศึกษาพิเศษ ถือเป็น การปฏิรูปทางการศึกษาอย่างหนึ่ง แคลแลเบรซ ได้ทำการศึกษาว่า การปฏิรูปดังกล่าวมีผลกระทบต่อโรงเรียนอย่างไร และทางโรงเรียนได้แก้ปัญหาอย่างไรบ้าง ผลการศึกษาพบว่า การนำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลมาใช้มีผลกระทบต่อครูมาก เพราะครูต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้นในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กแต่ละคน โรงเรียนที่ไม่มีการควบคุมคุณภาพของแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล มีผลทำให้การศึกษาพิเศษไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ทางโรงเรียนจึงควรรหาทางแก้ไข โดยการอบรมครูให้สามารถจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้คำแนะนำช่วยเหลือ ตลอดจนแนะแนวทางในการจัดทำแผนการศึกษารายบุคคลด้วย

ค็อกเกีย (Coggia, 1985) กล่าวว่า มลรัฐแมซซาชูเซตส์ ได้จัดการศึกษาภาคบังคับสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีอายุ 3-5 ปีแล้ว ในการเรียนการสอนต้องใช้แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนนี้ด้วย เนื่องจากทางรัฐมีความเห็นว่า แผนการศึกษาเฉพาะบุคคลมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ คือก็ยังศึกษาดีกว่า การประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานในการทดสอบเด็กปฐมวัยกับการใช้แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นอย่างใดให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากที่สุดในการช่วยให้ครูเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเองมีประโยชน์มากกว่าข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบมาตรฐาน เพราะข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นช่วยให้ครูเข้าใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้ดีและสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

แพลเคิร์ต (Palkert, 1986) ได้สำรวจทัศนคติของครูในรัฐมินเนโซต้า สหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับปัจจัยที่จะมีผลต่อการจัดการศึกษาในทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ผลการวิจัยให้คำพยากรณ์หลายประการ แต่ที่สำคัญคือ การพยากรณ์เกี่ยวกับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งขณะนี้นำมาใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างกว้างขวางนั้น ต่อไปในอนาคตจะถูกนำมาใช้กับเด็กปกติทุกคนด้วย เพราะแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลมีประโยชน์มาก สามารถตอบสนองความต้องการทางการเรียนของเด็กที่แต่ละคนได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก

ไคเซอร์ (Kyser, 1983) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเวลาที่ครูใช้ในการเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กแต่ละคนในช่วงระยะเวลา 5 ปี ผลการศึกษาพบว่า ในครั้งแรกที่กฎหมายการศึกษาพิเศษในอเมริกาประกาศใช้ และครูทุกคนต้องเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนนั้น ครูต้องทุ่มเทเวลามากเพื่อกำหนดแผนนี้ แต่หลังจากกฎหมายการศึกษาพิเศษประกาศใช้ไปแล้ว 5 ปี ครูมีประสบการณ์ในการเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลมากขึ้น ทำให้ครูใช้เวลาในการเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลลงจากเดิมเกือบ 2 เท่า และยังพบอีกว่า ครูใช้เวลาในการกำหนดแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา มากกว่านักเรียนในระดับประถมศึกษา

แผนการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง เป็นวิธีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็กแต่ละคน ในต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาได้นำแผนนี้มาใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นเวลาหลายปีมาแล้ว สำหรับในประเทศไทยได้มีการนำมาใช้ในโรงเรียนที่เข้าโครงการการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวง

ศึกษาธิการ , 2543 ข, หน้า 15)